48. štev. Novomesto 28. novembra 1918. Letnik XXXIV.

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej.

Cena jim je za celo leto 8 K, za pol leta 4 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 8·50 K, za Ameriko 9·50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

Vse dopise, naročnino in oznanila sprejema tiskarna J. Krajec nasl.

Narodno Veče proglasilo ujedinjenje s Srbijo in Črnogoro.

Dne 24. nov. 1918 se je v Zagrebu izvršilo zgodovinsko dejanje. Narodno veče kot zastopstvo Slovencev Hrvatov in Srbov bivše avstrijske monarhije je proklamiralo popolno ujedinjenje jugoslovanskega naroda s Srbijo in Črnogoro. Narodno veče je bistveno izpremenilo prvotni načrt dalmatinske zemaljske vlade in obveljal je kompromisni predlog. Ko bo srbska vlada, s katero se bo Narodno veče po svojih odposlancih dogovarjalo, sprejela ta načrt, bo ujedinjenje bivših avstrijsko-ogrskih Jugoslovanov s Srbijo dokončano. Na čelu te nove države bo začasno do konstituante stal regent, končnoveljavno obliko vladavine, njeno ustavo in ves drugi ustroj bo določila konstituanta, izvoljena po proporčnem sistemu na podlagi splošne, enake, direktne in tajne volilne pravice. V podrobnosti sprejetega načrta se nam danes še ni mogoče spuščati, izjavljamo le, da smatramo prejkoslej vse sklepe in ukrepe v tem oziru le za provizorične. Pozdravljamo ta provizorij, ker je s tem olajšana težka môra skrbi nad zamotanim položajem, ki ga povzroča italijanski imperializem v zasedenih zemljah Jugoslavije, še vedno obstoječa in nevarna prepotenca štajerskega in koroškega nemštva ter oholost in nasilje Mažarov na eni strani ter grozeče notranje zmede na drugi strani. S tem provizorijem je položaj na mah razjasnjen in v interesu komaj zadobljene, mlade jugoslovanske svobode to začasno odločitev pozdravljamo. Sedaj bo lahko naša država nastopila s pogajanji pri ententi ter tako omejila poseganje Italijanov v našo last.

Zastopniki V. L. S., ki temelji na najširšem demokratičnem ter republikanskem načelu, so prvotni predlog dalmatinske zemaljske vlade kot nedemokratičen morali odklanjati. Dosegli so pa, da je sedaj vsaj deloma zadoščeno najnujnejšim zahtevam demokracije, čeprav ni moglo tudi obveljati naše in socialistično republikansko načelo. Da so naši zastopniki v Narodnem veču glasovali za ta kompromisni načrt z regentom na čelu, je vzrok ta, da so hoteli manifestirati — ne za monarhijo — marveč za takojšnje popolno ujedinjenje vseh Jugoslovanov. Storili so to tudi zato, da olajšajo težko stanje, v katerem se nahaja danes naša domovina. Njihov nastop za demokratično načelo v Narodnem veču je bil odločen in zato tudi uspešen.

Pogajanja s srbsko vlado se ne bodo vršila brez vednosti Jugoslovanskega kluba na Dunaju in Jugoslovanskegn odbora v Londonu, ter sta dr. Korošec in dr. Trumbič izvoljena v ta 28-članski odbor, ki se bo pogajal s srbsko vlado. Izključena je možnost, da bi v tako važni zadevi, kakoršna je ta, mogel kdo sklepati in se dogovarjati brez vednosti Jugoslovanskega kluba na Dunaju in jugoslovanskega odbora v Londonu, ki sta v najtežjih časih nosila težo odgovornosti na svojih ramah ter vodila boj za naše osvobojenje in ujedinjenje.

Sklepamo. Našo načelno stališče, kakor smo rekli, ni prodrlo popolnoma ter smatramo to odločitev za začasno do konstituante. Izhod iz težkega položaja, v katerem se nahaja domovina, pa je bilo treba nujno najti. Zato uspehe tega zgodovinskega dne, ko je bilo sklenjeno in proglašeno popolno ujedinjenje vseh Slovencev, Hrvatov in Srbov, iz srca pozdravljamo.

Za Narodni svet!

Narodni svet v Ljubljani, naše slovensko najvišje politično vodstvo, je z dopisom z dne 26. okt. t. l. zaprosil podpisane, da kot njegovi pooblaščeni zaupniki pobirajo v novomeškem sodnem okraju denarne prispevke.

S tem pooblastilom se obračamo do vsega prebivalstva našega sodnega okoliša, do vseh slojev, s pozivom, da vsak prispeva za Narodni svet, kar največ premore.

Povdarjamo, da je vélika narodna dolžnost vsakega slovenskega moža in slovenske žene, da pomaga v časih našega političnega in državnega preporoda našemu vodstvu do popolne izvršitve slovenskega političnega programa, ki temelji na ujedinjenju vseh jugoslovanskih plemen in ustanovitvi jugoslovanske države pod enim državnim vodstvom, v tem težkem, usodnem času je treba dela in pomoči, da postanejo naše stoletne, srčno negovane želje dejstvo.

Vse slovenske politične stranke so naročile izvršitev naše narodne volje Narodnemu svetu, v katerem delujejo strankini odposlanci. Nismo storili vsega, ko smo jim zaukazali, da izvršijo našo zahtevo. Poleg programa jim moramo dati tudi sredstva, ki so potrebna za to, da se naša narodna volja in politična zahteva tudi izvrši.

Ne pozabite: **vse, kar žrtvujemo, je v našo lastno obrambo, v varstvo dóma, našega premoženja in življenja.** Dajmo vse, kar je treba, da ohranimo sebe in si ustvarimo sigurno in varno bodočnost. Pokažimo, da se zavedamo tega resnega trenutka in da cenimo svobodo višje kot denar ter storimo v varstvo ter svobodo vse, kar ona od nas zahteva.

Kdor ima malo, bo dal malo; tisti, ki imajo veliko, morajo pokazati, da so res veliki.

Za J. D. S.: Rudolf Faleskini, posestnik in opekarnar v Straži; Amat Škerlj, profesor, Novo mesto; Josip Režek, odvetn. kand., Novo mesto. — Za S. L. S.: Josip Zurc, dežel. poslanec, Kandija; dr. Ciril Ažman, profesor, Novo mesto; Urb. Horvat, knjigar, Novo mesto.

Novo mesto, dne 27. novembra 1918.

O prezimovanju čebel.

Letošnje neugodno čebelarsko leto se končava z deževnim jesenskim vremenom. Čebele so letos zelo malo medu nanosile. V prezimovanje se je odločilo precej panjev, ki so večinoma nezadostno preskrbljeni z medom. Kakšna razlika med lansko in letošnjo letino! Nad 4 letna vojskina vihra, ki je šla čez nas, je prestana in pričelo se bode zopet mirno poljedelčevo življenje in sem spada tudi čebelarstvo. Mnogo krajev so prepotovali naši vojaki-čebelarji. Videli so razne načine čebelarjenja in spoznali tuje čebelne pasme; sodba vseh je, da tako ugodnih krajevnih leg za čebelarstvo ni kakor pri nas v južnih pokrajinah: Koroško, Kranjsko, Hrvaško, Srbsko in Bosansko. Temu dosledno se je jugoslovanska čebela (ki so jo poprej nazivali kranjsko, koroško, hrvaško, srbsko ali bosniško) med vsemi razvila v najpridnejšo, najrodovitnejšo in najkrotkejšo pasmo. Te vrline so ji pridobile svetovno slavo. Naša dolžnost je, da skrbno gojimo ta dar narave.

V dobrem prezimovanju se pozna mojstra-čebelarja. Z delovanjem v tem času postavimo temelj čebelarjenju v prihodnjem letu. Iz tega razloga svetuje se sledeče delovanje:

1.) Čebele se skrbno zapaži z otavo, listjem ali z odejo, da ni prepiha iz zadnje strani panja. Gorkota v tako zavarovanih panjih se vzdržuje enakomerno in čebele mirno v grozdih žde.

2.) Vsako nepotrebno ropotanje, hojo, odpiranje in zapiranje vrat pri čebelnjaku se opusti, da se čebele ne vznemirja.

3.) Zletenice čebel se izožijo na toliko, da zamorejo ven in noter le posamezne čebele.

4.) Sprednja panjeva stran se zastre s pokrivalom ali deskami, da opoldanski solnčni žarki ne izvabljajo čebel na izlete.

5.) V čebelnjak se pogleda vsake 14 dni ali na tri tedne, če je vse v redu; vesten čebelar se pri tem prepriča, če čebele mirno šumé. To je najboljše znamenje, da se dobro počutijo.

6.) Vsako notranje delo v tem času je odsvetovati; še le proti spomladi se sme čebele polagoma krmiti.

7.) Paziti je na to, da miši in podgane ne nadlegujejo čebel, kar se takoj spozna na panjevi bradi, kjer ležijo odpadki teh živalic.

Za gotovo je pričakovati, da se bode čebelarstvo pri nas v bodočih letih dvignilo, ker se bode naša čebelna pasem v inozemstvu še bolj cenila in se bode trgovina z živimi čebelami na novo oživela ter povzdignila. Našim invalidom se svetuje, da se oprimejo čebelarstva z vso vnemo, in to le s panji s premakljivim satovjem, zlasti naj si sedaj pozimi narede Žnidaršičeve panje, s katerimi se pri nas najuspešnejše čebelari.

Zimski čas je zato edino pripraven.

A. Lapajne.

Rojaki!

Nikdar bi ne bilo prišlo do Jugoslavije, da nismo imeli kot zastopnika iz svoje srede moža, ki je imel razum in pogum, da je v dôbi najhujših stisk in preganjanj zahteval samostojno državo za Jugoslovane.

Dr. Janez Ev. Krek je spoznal in izrekel potrebo časa in je s tem odklenil vrata naši Jugoslaviji, strl okove, raztrgal vezi.

Za ta prvi in osnovni čin osamosvojitve mu moramo biti hvaležni s tem, da častimo vsaj njegov spomin, ker njega samega nimamo več med seboj. Ne bili bi vredni imena kulturnega naroda, ako bi temu možu ne ohranili trajne pietete.

V ta namen se je osnovalo društvo „Dr. Janez Ev. Krek“, ki si stavi nalogo, ohraniti potomcem za vse čase to, kar spominja neposredno na moža, katerega ime nosi. Kupilo je hišo, v kateri je stanoval in snoval svoje velike ideje; nabavilo je opremo, ki mu je služila v vsakdanjem življenju, hrani knjige, iz katerih je črpal svoje obširno znanje in pisma, v katere je polagal svoje obsežne misli. Izdati hoče tudi popoln seznam njegovih spisov in govorov, deloma tudi proizvode same. — V to svrho pa potrebuje društvo denarnih sredstev za vzdržavanje vseh teh predmetov kot narodne lasti in za svoje literarne načrte.

Obrača se zato na vse narodne inštitucije, ki jih je ustvarila — neposredno ali posredno — njegova podbuda in inicijativa; prihajamo tudi k posameznim rojakom s prošnjo, da prispevajo v ta namen.

Društvo je stopilo med nabiranjem prispevkov za Krekov spomenik v ozadje, da ne bega te akcije. Sedaj pa mu veleva nujnost, da se oglasi, če noče, da bi trpeli ali se celo ugonobili spominski predmeti, ki so bili z dr. Krekovo osebo v neposrednem stiku. V bodočnosti bo postalo dr. Krekovo stanovanje v Ljubljani zanimiv muzej naše narodne samostojnosti.

Da ga primerno razvijemo, prosimo pomoči. Vsak znesek se objavi po časopisih in na ta način položi račun javnosti.

Korporacije in denarne zavode prosimo vsaj za enkratno znatnejšo svoto; zasebnike po možnosti njihove razpoložnine. Udnina znaša malenkost letnih K 2, in dve kroni na leto utrpi pač marsikdo.

Za vplačevanje prilagamo položnico in prosimo, da jo blagovolite porabiti za čim najobilnejšo svoto, ki jo zmorete v ta namen.

V Ljubljani, meseca novembra 1918.

Odbor.

Razglasi Narodne vlade SHS v Ljubljani.

Razglas poverjeništva za kmetijstvo zastran varstva državnih in zakladnih gozdov. Vsled dohajajočih pritožb se ponovno razglaša: 1.) Prejšnji državni in zakladni gozdi so prešli v last Narodne vlade SHS v Ljubljani. 2.) V upravo teh gozdov se nima nihče vmešavati, ki ni poverjen od podpisanega poverjeništva. 3.) Državni in zakladni gozdi se ne razdele med kmetovalce, kakor je splošno razširjena vest, ampak ostanejo nerazdeljeni v upravi Narodne vlade SHS, ki potrebuje velike dohodke za vladne namene, ki jih bo drugače z davki pokrivati, kteri bodo vsled posledic vojne itak ogromni. 4.) Če pride do razlastitve veleposestev, seveda proti odkupu, ostanejo gozdi javna last narodne države SHS in se torej ne razdele, oziroma se bo kvečjem v slučaju potrebe kmetovalcem odprodal le kakšen del teh gozdov. 5.) Vsako neveljavno ali neupravičeno izrabljanje državnih in za-

kladnih gozdov je tako kakor prej po še vedno veljavnih doslejnih zakonih in naredbah strogo prepovedano. 6.) Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozovejo doslej veljavne zakone in naredbe v varstvo imenovanih gozdov izvrševati, prestopke zasledovati in proti krivcem predpisano postopanje uvesti. — Predstojništvo za kmetijstvo. Poverjenik: prelat A. Kalan, l. r.

Naredba poverjeništva za javna dela in obrt. Gospodarski urad je glede prometa s kožami in z usnjem določil to-le:

1.) Delovanje vseh central za kože in usnje v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani je z današnjim dnem ukinjeno (odpravljeno).

2.) Maksimalne cene se vzdrže za kože in usnje. Določa jih posebna strokovna komisija, ki jih predlaga vladi v potrdilo.

3.) Usnje je stavljeno pod zaporo in se oddaja pod nadzorstvom vlade.

4.) Civilne kože se izročajo svobodnemu prometu v območju SHS s pridržkom maksimalnih cen.

5.) Za vojaške kože poslujejo zbiralnice še nadalje. Tem zbiralnicam naj se ponudijo v nakup kože, za katere po ukinitvi centrale za kože in usnje ne bi bilo odjemalcev.

6.) Kmetovalci smejo dajati kože lastne živine za kritje svojih potrebščin v strojitev.

Za kože, ki so v sedanjih vojaških zalogah ali po zalogah centrale za kože in usnje, so določene nastopne povprečne cene, in sicer:

za goveje kože, sveže . .	kg	2 K 60 v;
za goveje kože, suhe . .	kg	6 K — v;
za goveje kože, slabe (zvržek)	kg	1 K 50 v;
za bivolske kože	kg	2 K — v;
za soljene, telečje kože, velike (pitling)	kg	3 K — v;
za konjske kože	kos	24 K — v;
za ovčje kože, sveže . . .	kos	2 K — v;
za ovčje kože, suhe . . .	kos	4 K — v;
za kozje kože, suhe . . .	kos	6 K — v;
za svinjske kože, sveže . .	kos	2 K — v.

Divjačinske kože se prepuščajo prostemu dogovoru.

Pribitek pri svežih kožah 10 do 20% po stanju suhote.

Cene za usnje se objavijo v kratkem.

V Ljubljani, 13. novembra 1918.

Inž. Remec s. r.

Razglas poverjenitšva za kmetijstvo zastran varstva poljščine in poljedelstva. Vsi dosedanji zakoni, naredbe in razsodbe najvišjega upravnega sodišča prejšnje avstrijske države, oziroma dežel, ostanejo za območje Narodne vlade SHS v veljavi, dokler ta vlada kaj drugega ne ukrene. V veljavi so zlasti vsi zakoni, ki se tičejo varstva poljščine, čuvalnih organov za deželno kulturo, lovstva in tatinskega lova, povračila škod storjenih po lovu in divjačini, varstva poljedelstva proti škodi po gosenicah, hroščih in drugih škodljivih mrčesih, zatiranja predenice, varstva ptičev itd. Kmetovalci in vse prebivalsvo se nujno pozove se ravnati strogo po predpisih, ki so veljavni za varstvo poljščine in poljedelstva. Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozovejo vse veljavne zakone, naredbe in predpise v varstvo poljščine in poljedelstva izvrševati, prestopke zasledovati in proti krivcem predpisano postopanje uvesti. — Predstojništvo za kmetijstvo. Poverjenik: prelat A. Kalan, l. r.

Razglas poverjeništva za kmetijstvo zastran varstva lova na divjačino in ribolova. Vsi dosedanji zakoni, naredbe in razsodbe najvišjega upravnega sodišča prejšnje avstrijske države, oziroma dežel, ostanejo v veljavi, dokler Narodna vlada SHS kaj drugega ne ukrene. Zakupi in pravice do lova na divjačino in do ribolova so veljavni, zato se prebivalstvo nujno svari v nobenem oziru ne posegati v tozadevne dejansko obstoječe pravice. Vse poklicane oblasti (okrajna glavarstva, županstva, orožniki) se nujno pozovejo vse veljavne zakone, naredbe in predpise v varstvo lova na divjačino in ribolova izvrševati, prestopke zasledovati in proti krivcem predpisano postopanje uvesti. — Predstojništvo za kmetijstvo. Poverjenik: prelat A. Kalan, l. r.

Razglas. Vkljub temu, da se je že po časopisih opetovano opozarjalo, da ni dovoljeno si prilaščati vojaške živine niti si jo od vojaštva nakupovati, ker je vsa živina, ki jo privede vojaštvo seboj, last Narodne vlade SHS, se je za časa prehoda vojaštva soške armade skozi naše kraje prilastilo več posestnikov z nakupom ali pa samolastno od vojaštva govejo živino in prašiče. Ta način pridobitve pa je neveljaven, nedopusten in kazniv. Pravnoveljavno si je pridobil živino le tisti posestnik, ki jo je kupil na javni dražbi s posredovanjem vnovčevalnice za živino in mast v Ljubljani. Raditega se pozivljajo vsi kmetovalci, ki so si na tak nedopusten način prisvojili živino, da nemudoma najkasneje pa do 10. decembra t. l. sporoče vnovčevalnici za živino in mast v Ljubljani, koliko take živine imajo ali pa da jo do navedenega roka priženo na Zeleni hrib pri dolenjskem kolodvoru v Ljubljani. Po preteku tega roka se uvede po celem Kranjskem preiskava, ter bode vsak, ki bo še imel kako prisvojeno vojaško govejo živino ali prašiče strogo kaznovan in se mu bo živina odvzela. Okrajnim glavarstvom se naroča, naj skrbe zato, da se predstoječi razglas nemudoma in večkrat v vseh občinah na krajevno običajni način objavi. — Poverjenik za prehrano: dr. Tavčar s. r.

Prepoved živinskih sejmov. Po dosedanjih naredbah odrejena prepoved živinskih sejmov je do preklica veljavna, ker drugače ni mogoče nadzirati prometa z živino, oziroma preprečiti nedopustnega premikanja klavne živine v območju Narodne vlade SHS v Ljubljani. Poverjeništvo za kmetijstvo: Poverjenik: prelat A. Kalan l. r.

Franjo Neubauer:

Mir in prostost.

Golobčki prebeli leté in leté
in oljkine nosijo veje
in kdor jih zagleda, drhtí mu srcé,
obraz in oko se mu smeje.
In v mesto in v vas
razlegne se glas,
oj glas čudovit kakor pesem deklet
iz divnega, bajnega kraja,
kjer vedno pretaka se mleko in med,
kjer solnce nikdár ne zahaja.
Ta glas kakor veterc pihljá in hladí
in kaplje v očeh zasolzénih suší . . .

Valíle na nas so se góre gorjá
in burje so divje ječále
in sanje mladóstne dubá in srcá
neurij so bližnjih se bale.
Zdaj padel nam s prsi je kamen težák
in dih nam prostósti jih širi.
Kako je globók in kako je lahak
in čist kakor gorski so viri! . . :

Dolina snežena, pod snegom je breg
in tiho je v bukovi hosti,
a v prsih stoteri odmeva nam jek
pozdrave radóstne prostósti!

*

Rjavenje vina.

Vina, pridelana v mokrotnem vremenu so podvržena rjavenju. Zaradi tega bo gotovo letos vino posebno rado rjavelo. To naj bi naši vinogradniki vpoštevali.

Ali je vino rjavenju podvrženo ali ne, se spozna na najenostavnejši način, ako pustimo vino nekaj časa (1 do 2 dni) v kozarcu stati.

Ako postane od zgoraj doli v kozarcu bolj temno, rjavkasto, je to znamenje, da rjavi. Še hujše je, če se vino ob enem tudi zgosti.

Rjaveča vina se da ozdraviti najbolj enostavno z žveplanjem. Če vino v kozarcu tekom 24 ur potemni, zažgati moramo v njem na hektoliter vsaj 2 g, to je pol tenkega traka žvepla. Če se ob enem tudi zgosti, vzeti je žvepla še enkrat toliko, torej cel tenek trak žvepla.

Ako nimamo žvepla ali žveplenih trakov, rabimo v to svrho kot nadomestilo za žveplo natrijev bisulfit. V prvem slučaju vzamemo 2 do 3 g, v drugem 5 g (pol deke) natrijevega bisulfita.

Prašek razmešamo najprvo v kozarcu vode, nato vlijemo raztopino v vino in ga ž njim dobro premešamo in nato sod zamašimo.

Po preteku kakih 8 dni se pokaže že učinek žveplanja. Vino, ako ga potem pustimo zopet stati v kozarcu, ne zrjavi več.

Natrijev bisulfit ima pred žveplom to prednost, da vino lahko zažveplamo, ne da bi ga bilo treba pretočiti, kar pri rabi žvepla ni mogoče. Natrijev bisulfit dobimo pri Slovenski kmetijski družbi v Ljubljani ali pa pri drogistih. Hraniti ga moramo v dobro zaprti posodi, n. pr. v zamašeni steklenici s širokim grlom, sicer se hitro razdiši in potem ne učinkuje.

Ker se bliža čas prvega pretakanja (presnamanja) vina, naj bi se vsak vinogradnik prepričal o tem, je-li njegovo vino na zraku stanovitno ali ne. Ako ni, ga more brezpogojno na en ali drug način zažveplati, sicer se mu lahko zgodi, da mu vino pokvari ali v poletnem času zavre.

B. Skalicky.

Dopisi.

Iz Mirnepeči. Kruta španska bolezen je v naši župniji zahtevala precej žrtev. Od oktobra do 25. novembra je umrlo vsled te bolezni 33 ljudi, večinoma odrasli, popreje je pa griža razsajala, tako da je v tem letu do danes že 101 mrličev zaznamovati. Toliko umrlih že lep čas ni bilo v župniji kakor letos; le leta 1850 jih je umrlo 190, ko je kolera razsajala. — V kratkem dobimo dva jeklena zvonova iz Jesenic, eden je namenjen za farno cerkev, drugi za podružnico na Golobinjeku. — Od 5. do 8. decembra se bodo obhajale duhovne vaje za dekliško Mar. družbo; vodil jih bo pater jezuit Žužek. Bog daj svoj blagoslov!

Iz Metlike. Pred štirimi meseci za Metliko imenovani okrožni zdravnik dr. Kučera, službujoč v Kostanjevici, je te dni svojo službo tu nastopil, ker je zdaj vojaške službe prost. Prav ustreženo nam je; vsaj „Španica“ še vedno ni ponehala. G. dr. Malnerič iz Črnomlja, ki je hodil po trikrat na teden k nam, posebno v času najsilnejše epidemije, ni mogel vsem ustreči, ker večkrat, kakor omenjeno, ni mogel priti; sicer pa so bile krive tudi prometne razmere, da je mogel svoj posel vršiti le ob določenem dnevnem času. Čez glavo je imel posla, a vršil ga je z največjo vestnostjo. — Dne 18. in 19. novembra je padlo precej snega. Vreme je postalo dokaj mrzlo in vlažno; pota pa so mokra in blatna. Da bi le ne bilo to povod ponovitve bolezni, kateri je podleglo v tukajšnji fari do 40 oseb! Vojaki so se vrnili k svojcem še precej zdravi.

---

† Šestošolcu Albinu Trampužu.

V belo sneženo obleko se je oblekla zemljica — ko te je sprejela vase — zemljica, katero si ljubil. Sprejela te je v žalosti, s tužnim, sivim nebesnim oblokom nad seboj, čeprav si si mogoče želel v življenju, da te poneso na kraj počitka v solnčnem popoldnevu, med duhtečim svežim cvetjem, med prepevanjem ptičev, v božanskem mesecu majniku. Žalovala je, kakor bi vedela, da je izgubila v tebi tihega oboževatelja, ljubečega sina, kateri ni veliko govoril o ljubezni do nje, ampak jo toliko bolj občutil.

Zadnjič, ko sem bil pri njem v bolnici Usmiljenih bratov v Kandiji, sva govorila o razvoju naše Jugoslavije. Kar oči so se mu svetile, ko sem mu našteval razne dogodke iz zgodovine zadnjih dni. Razžalostila pa ga je vest o okupaciji Italijanov njegove domovine Primorske. Starše je imel tam in to je bilo najtragičnejše, da starši do zadnjega niti vedeli niso, da je bil bolan. Poročalo se jim je večkrat, toda dobili niso nič, kar so najbrže povzročili Italijani. Vedno je gojil tudi željo, da bi že enkrat prišel nazaj v ožjo domovino, na slovensko gimnazijo v Gorico.

„Pri ljudeh sem, ki govorijo isti jezik, na bratski zemlji, toda nisem jim brat, ampak pritepenec, tujec. Povsod slišim opazke, zakaj se „begunci“ ne povrnejo že nazaj, zakaj delajo še tu nadlego in draginjo. Bridko je to, če brat podi brata z rodne zemlje.“

Tolažil sem ga in mu dokazoval, da to vendar ni resnica in da zaradi besed nekaterih brezvestnežev vendar ne sme obsojati vseh.

„Ne trdim, da so vsi, toda...“

Nekaj dni na to se je razlegal glas zvonov iz šmihelskega zvonika.

Bine je umrl v cvetoči dobi 17. let...

Peli so mu zadnjo pesem, zadnji pozdrav vstajajoče domovine. Ni mu bilo dano dočakati njenega popolnega vstajenja, toda v kratkem se bo to zgodilo in tedaj mirna in lahka mu zemljica jugoslovanska.

Sošolec.

Raznotero.

V črno spominsko knjigo pregnanemu Viljemu. „Straža“ in „Slov. Gospodar“ priobčujeta naslednje odprto pismo cesarju Viljemu: „Ali si bil na bojišču, ko je bilo ob gromenju topov, ob pokanju pušk in praskanju granat na stotisoče mož na tvoj ukaz pognanih v naročje smrti? — Ali si bil v zakopih, ko so tam naši očetje, bratje in sinovi v mrazu in na dežju, poleti in pozimi, podnevu in ponoči vsled tvoje volje gledali smrti v obraz? — Ali si bil na morju, ko je bilo na stotine ljudi s tvojim torpedom vrženih z ladij in so se brez pomoči potapljali? — Ali si videl zgorela mesta, zapaljene vasi in opustošeno polje? — Ali si videl mlake ljudske krvi, grmade trupel, tisoče pohabljenih teles? — Ali si slišal krik groze in obupa, stokanje in vzdihovanje ranjenih in umirajočih? — Ali nisi slišal obupnih klicev in joka vdov in sirot, ali nisi slišal preklinjanja milijonov ljudi, zmrzlelih, lačnih in obubožanih? — Samo misel na gorje, na gorje, na bolesti in strahote, ki si jih ti zakrivil, razgreva dušo, stiska srce in s solzami zaliva oči, v tebi pa ni niti trohice časti in vesti. Nisi vreden življenja. Le pojdi in daj svoje telo vodnim roparskim pticam, da boš vsaj njim za užitek. — Invalidi, vdove in sirote.“

Cesar Viljem na Hudičevih otokih. Bivši ameriški poslanik na Dunaju, Penfield je izrazil zahtevo Amerike, da se pošlje bivšega nemškega cesarja Viljema v pregnanstvo tje, kamor spada, namreč na takozvane Hudičeve otoke. — Ti otoki tvorijo skupino neobljudenih otokov v Atlantiškem morju ob obali Brazilije, kjer vsak naseljenec vsled skrajno nezdravega obnebja najde v kratkem času gotovo smrt.

Kako so gospodarili! V vojaških skladiščih v Budimpešti so našli ogromne množine živil, vina, žganja in drugih takih predmetov, ki so bili namenjeni za častnike. Vrednost teh zalog znaša 9 milijonov kron. Med drugim so našli: 5000 steklenic

tokajca, 4400 steklenic finih vin, 40.000 steklenic namiznih vin, 280 hl konjaka, 36.000 steklenic ruma in drugega žganja, 9000 kilogr. orehov, 6000 kg fig, 51.000 konzerv, 700 klgr. rozin, 500 kg popra, 1700 kg paprike in nebroj raznih finih toaletnih predmetov za častnike, zlasti za generale in njih „dame“. Dočim poznamo pri nas mnogo teh predmetov le še po imenu, je bilo po nepotrebnem v teh velikih vojaških skladiščih nakupičena tolika množina tega dragocenega blaga, namenjenega samo za častnike, za moštvo pa — seveda nič!

Naslovi. Narodna vlada SHS je odredila, da se opuste na urade naslovi, kakor: „visoki“, „slavni“ itd. Ravnotako ne bodo uradi več nazivali svojih pošiljatev: „blagorodni“, velečislani“ itd. — To je ukrep, ki ga vsi z zadovoljstvom sprejmemo. Posnemajmo ga! Pišimo tudi mi zasebna pisma brez tistih pretiranih, nikdar dovolj častečih naslovov, kakorkoli se že imenujejo, bodisi na gospode, gospe ali gospodične.

Glas iz občinstva. Gospodje že dolgo želijo, da bi se odpravil zastareli običaj pozdravljanja z odkritjem glave s pokrivalom in sicer nasproti ženskam in moškim, nasproti visokim in nizkim. Takšno odkrivanje je posebno za starejše gospode prav neprijetno v zimskem času, je nenaravno in ne odgovarja prav nič pozdravom vseh slovanskih narodov. Seveda prosijo gospodje najprvo gospe in gospodične, da se jih ni treba pozdravljati z odkritjem glave. Gospodje med seboj so gotovo vsi zadovoljni in že tudi zelo upoštevajo naravni pozdrav: pozdrav z dostojnim poklonom z glavo in s prijaznim pogledom ali brez besed, ali pa z lepim domačim kakoršnimkoli pozdravom. Ti pozdravi so gotovo bolj odkritosrčen izraz spoštovanja, kakor zračenje glave in visoko v zrak moleče pokrivalo. Gospodje radovedno pričakujejo tozadevne izjave naših gospâ in gospodičen. — Živimo v demokratični dôbi: Bodimo tedaj v vsakem oziru vredni svobodnega bivanja v bratski jugoslovanski državi!

Wilson — bogoljuben mož. Wilson je s posebnim razglasom določil, da bodi dan 28. novembra dan zahvale in molitve. V razglasu pravi: „Bog nam je v svoji blagi volji dal mir. Ne mislimo pa, da je le bojevanje nehalo, in da smo le oproščeni težav in grozot vojne, temveč mir nam je prišel kot velika in slavna zmaga pravice. Polna in odločilna zmaga nam je prinesla ne le mir, ampak tudi trdno zaupanje v novi dan, ko stopa pravica na mesto sile in neprijaznega spletkarenja med narodi. Brez sebičnih namenov smo posegli v boj in naše hrabre armade so pripomogle do zmage. V boju za pravico so si pridobile nesmrtno slavo. Služile so plemenitemu svojemu narodu, pa tudi vsemu človeštvu. Bog nam je v resnici bil milosten. To nas veseli in nas krepča v zvestobi do sporočil naše zgodovine. S pogumom in dobrim upanjem se polotimo sedaj novih in velikih dolžnosti. Hvaležni smo in ne bomo pozabili, da nam je te dolžnosti naložila božja volja. Prosimo pa tudi Boga, da nam podeli svojo milost, in da nam odpusti, če smo se v dejanjih in v hotenju kedaj zmotili. Prosimo Boga za to, da bomo mogli mir med narodi zgraditi na podlagi njih medsebojnega prijateljstva in spoštovanja.“

Domače in tuje novice.

Konferencija sodal. SSi. Cordis Jesu za novomeški dekanat, ki se bi morala vršiti dne 2. decembra, se je preložila.

Častnim občanom je izvolil občinski odbor v Žužemberku dne 26. nov. 1918 svojega dolgoletnega in za občino mnogozaslužnega župana in dež. poslanca g. Ivana Vehovca in prevzvišenega g. knezoškofa dr. Antona Bon. Jegliča.

Prva jugoslovanska poroka v Novem mestu. Dne 21. novembra se je poročil g. mag. pharm. Bogumil Hanak, lekarnar v Varaždinu, z gdčno. Štefanko Hladnik, s hčerko skladatelja g. Ig. Hladnika. Poročil ju je mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Obilo blagoslova!

Poroka. V Novem mestu se je poročil dne 27. novembra g. Alojzij Hočevar, sodnik, z gdčno. Frančiško Terdan, z nečakinjo ugledne trgovke ge. Nežike Küssel v Novem mestu. Par je blagoslovil mil. g. prošt dr. Seb. Elbert. Obilo sreče!

Miklavžev večer. Ženska podružnica C. M. družbe za Novo mesto in okolico priredi v četrtek, 5. grudna t. l., Miklavžev večer v Narodnem domu. Pred nastopom sv. Miklavža se vprizori otročja igra „Lažnjiva Danica“. Vstopnina: sedeži po 2 K, stojišča po 1 K. Vstopnice se bodo dobivale v knjigarni g. Horvata, in sicer v sredo 4. decembra od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne za **člane** C. M. podružnice in njih rodbine; v četrtek, 5. decembra pa za nečlane. — Začetek točno ob 6. uri zvečer. Miklavževa darila se bodo sprejemala v četrtek popoldne od 2. do 5. ure v dvorani Narodnega doma v Novem mestu.

Ljudska predavanja v Novem mestu. Prvo ljudsko predavanje, kakor je bilo naznanjeno v Dol. Novicah z dne 7. nov., bo prihodnjo nedeljo. dne 1. dec. ob 3. uri pop. v veliki dvorani Narodnega doma. Predaval bo g. gimn. ravnatelj Wester o narodu srbohrvatskem pod naslovom „Tri leta med Srbi in Hrvati“. Ravnatelj Wester je služboval skoro ves čas vojne pri hrvatskih četah v krajih, naseljenih od Srbov, tako da je imel lepo priliko, spoznavati njih življenje, jezik in običaje. Ker bomo v novi državi stopili v tesne odnošaje s Srbohrvati, je le z veseljem pozdraviti, da se je g. predavatelj namenil, nas seznaniti z našimi novimi sodržavljani. — Kakor je bilo že naznanjeno, se bo pri teh predavanjih pobirala vstopnina v dobrodelne namene. Cena sedežem je po 2 K in 1 K, stojiščem po 60 vin., za dijake 40 vin. Vstopnice prodaja knjigarna U. Horvatova v petek in soboto; v nedeljo popoldan pa se dobe pri blagajni v čitalnici.

Srbohrvatski tečaj v Novem mestu. Vsi gospodje, gospe in gospodične, ki so se prijavili za srbohrvatski tečaj, se vabijo v nedeljo, 1. decembra ob 4. uri popoldan v čitalnico, da se domenijo radi pričetka tečaja. G. ravnatelj Wester hoče po ljudskem predavanju, ki bo od 3. do 4. ure, razložiti svoj učni načrt ter se dogovoriti o pomožnih knjigah ter o prostoru in času za ta tečaj.

Odlikovanje. Gosp. nadučitelj Matija Bartel v Semiču je dobil ob priliki, ko stopa v pokoj, častni naslov „ravnatelj“. Iskreno čestitamo!

Iz davčne službe. Narodna vlada v Ljubljani je odredila, da se imenujejo „davčni referati“ okrajnih glavarstev odslej: „Davčna okrajna oblastva“. Ta oblastva se popolnoma ločijo od okrajnih glavarstev ter so povsem samostojna. — Dosedanjega vodjo „davčnega okrajnega oblastva“ (za političn. okraja Novo mesto in Črnomelj) v Novem mestu finančnega tajnika Avgusta Sedlarja je imenoval poverjenik za finance v Ljubljani za vodjo davč. okr. oblastva (za politična okraja Celje in Brežice) v Celju. — Vodstvo davč. okr. oblastva v Novem mestu se je poverilo višjemu davč. upravitelju Alojziju Presoli-Ipavicu. — Dosedanji vodja davč. okraj. oblastva v Krškem, finanč. koncipist dr. Franc Kržan, je prideljen finanč. dežel. ravnateljstvu v Ljubljani. Vodstvo tega oblastva prevzame davč. uprav. Maks Zotter.

Razglas. Vsled ukaza Narodne vlade SHS v Ljubljani, oddelek za notranje zadeve z dne 10. listopada t. l. št. 6228 pr., se s tem nastopno razglasi: Da se morejo vse one osebe, ki hočejo potovati po ozemlju SHS javnim stražam in oblastvom legitimovati, jim bo izdajalo okrajno glavarstvo njih bivališča potovalne legitimacije. Pristojbina za izgotovljenje znaša eno krono. Osebe, ki potujejo v inozemstvo (neslovanske države) morajo posedovati potni list s sliko. Potne liste in legitimacije bo izdajalo okrajno glavarstvo le ob ponedeljkih in četrtkih. — Okrajno glavarstvo Novo mesto, 20. nov. 1918.

Jugoslovanski škofje duhovnikom. — Zagreb, 21. novembra. Jugoslovanski škofje so izdali na duhovnike okrožnico, v kateri jih pozivajo, naj delujejo za slogo in svobodo. Prepovedano jim pa je v imenu Cerkve govoriti za to ali ono obliko države. Glede tega bo glasoval narod in kar bo ta sklenil, temu se bo Cerkev tudi pridružila.

Izplačilo podpor rodbinam, katerih vzdrževatelji so v Ameriki, ustavljeno. Z ozirom na sklenjeno premirje ter priznano nevtralnost države SHS in ker se skoro zopet otvori promet z Ameriko, se v obče ustavi izplačilo podpor v zmislu zakona z dne 17. avgusta 1917, drž. zak. št. 376 onim rodbinam, katerih vzdrževatelji se nahajajo v Ameriki. Izjemoma smejo davčni uradi izplačevati tako podporo v slučajih, ako je v Ameriki odsotni vzdrževatelj oče ali mož podpirane osebe in ako je vrhutega izplačilo podpore v resnici tako nujno, da bi bila sicer resno ogrožena prehrana podpiranca, kar pa mora biti potrjeno tako od občinskega kakor župnega urada bivališča upravičenca. Kdor bi se čutil vsled tega ukrepa po krivem prikrajšanega, se lahko pritoži na pristojno komisijo, ki ji bo izvesti potrebne poizvedbe in potem pritožbo preložiti. — Davčni uradi naj seznam onih, katerim so po tej naredbi izjemoma izplačali podporo, v teku 8 dni po izplačilu dopošljejo poverjeništvu za socijalno skrb ter potom okrajnih glavarstev finančnemu deželn. ravnateljstvu v Ljubljani.

Umetna gnojila. Kmetijska podružnica v Novem mestu ima oddati še precej umetnih gnojil: kajnita in kalijeve soli. Z ozirom na to, da se ta gnojila ne dobijo več na prodaj, se s tem opozarjajo posestniki-člani kmetijske podružnice novomeške, da naj jih po možnosti takoj kupijo, da se ne oddajo drugim prosilcem.

Kritiko o drami „Mati“, ki se je dvakrat z najlepšim uspehom uprizorila na novomeškem čitalničnem odru, objavimo v prihodnji številki.

Hudodelstvo. Rudolf Persetič, edini sin posestnika in trgovca Nikolaja Persetič na Vinici — ves čas v vojski — je bil s tremi drugimi vojaki od hudobnega — blaznega Madžara vstreljen dne 9. t. m. v Ljubljani. Bil je edina opora in edina nada svojega očeta in svojih sester. Namesto domu k svojcem — pa v večnost! Oče se tolaži: „Bogu je tako dopadlo.“ Bil je priden in pošten mladenič.

Slovenski vojni slepci so prišli dne 22. novembra ob 2. uri popoldne z osebnim vlakom iz graškega zavoda za slepce v Ljubljano. Prišli so pod vodstvom g. železniškega uradnika Janka Klopčiča, ki je za odhod v Gradcu vse potrebno oskrbel. — Spremljalo jih je 8 iz Ljubljane nasproti jim poslanih vojakov in 3 bolniške sestre. Z njimi je prišla tudi njih skrbna duhovna majka č. sestra Klara. Vse skupaj jih je zdaj v zavodu 20. Nekaj več jih je že doma pri svojcih. Nastanjeni so zaenkrat v belgijski vojašnici, v posebnem oddelku na severnovzhodnem voglu vojašnice, v jako ličnih prostorih, ki jih jim je preskrbel polkovni zdravnik dr. Rus. S slovenskimi zastavicami v rokah so korakali s kolodvora v svoje bivališče. Pozdravit jih je prišel venec dam, članic slovenskega invalidnega odbora, med njimi gdč. prof. Skaberne, učiteljica slepske pisarne, gospa županja dr. Tavčarjeva, Jegličeva i. dr. Zastopnik društva „Dobrodelnost“ jih je v obednici v imenu vseh zbranih v kratkem nagovoru pozdravil na domačih tleh ter jih zagotovil, da se bo zdaj, ko smo skupaj, zanje lažje poskrbelo tudi za potem, ko bodo zavod zapustili, da bodo mogli kolikortoliko mirno in vdano prenašati svojo trpko usodo. Zagotovil jih je ljubezni in sočutja vseh rojakov. — Slepci so bili vsi srečni, da so po dolgem čakanju zopet v domovini med svojimi. Potem, ko so použili kosilce, ki jim ga je pripravil damski odbor, so zapeli „Hej Slovani“ in oglasila se je tudi harmonika, tako da je nastalo v družbi prav veselo razpoloženje. — Ta vest, da so se vojni slepci preselili v Ljubljano, naj se sporoči zlasti njih tovarišem-slepcem, ki so že doma, ako hočejo kaj obiskati svoje tovariše-trpine. Slepci so torej v domovini in s tem je nekako položen temelj bodočemu samostojnemu slovenskemu zavodu za slepce. A skrb za njih trajno preskrbo, ko zavod zapuste, se mora pravzaprav šele zdaj začeti. — Darove sprejema še vedno tudi naše uredništvo Dolenjskih Novic.

Ne skrivajte papirnatega denarja! Izmed sedanjih važnih narodno-gospodarskih vprašanj zasluži posebno pozornost zlasti vprašanje denarnega prometa oziroma denarnih sredstev. Iz vseh krajev prihajajo poročila, da nezavedni ljudje spravljajo sedaj papirnati denar, kot so spravljali poprej zlato in srebro. Spravljanje teh slednjih dragih kovin je bilo sicer tudi brezmiselno, ali popolnoma neutemeljeno — da naravnost smešno — je kopičenje papirnatega denarja. Kaj je pravzaprav ta papirnati denar? Nič drugega kot zadolžnica Avstro-ogrske banke, kos papirja, ki ima gotovo vrednost le tedaj, ako se ga uporablja kot prometno sredstvo in je torej le nekako potrebno zlo; sedaj je pač vsaka država navezana nanj, ker drugih prometnih sredstev — zlata, srebra — ni mogoče dobiti, tiskati pa novi papirnati denar ni v interesu niti države, niti prebivalstva. Naša mlada država, ki se mora boriti kot vsak začetnik, z neštevilnimi težavami, se briga in skrbi tudi za neovirani denarni promet. K izplačevanju plač osobja, podpor, računov itd. potrebuje velike vsote gotovega denarja in si je že preskrbela za začetek večji kredit pri domačih denarnih zavodih. Le-ti so preskrbeli več miljonov gotovine z Dunaja ter ga dali v promet, da ne nastanejo že v začetku težave, ki bi rodile v vsakem oziru slabe posledice. Ali v naprej ne kaže, dobavljati še več papirnatega denarja v državo, ker s tem se le zvišuje naša terjatev napram Avstro-ogrski banki oziroma stari avstrijski državi in še bolj uničuje notranjo vrednost tega denarja. Zato se obrača „Narodna vlada“ do vseh poklicanih činiteljev, da naj zastavijo ves svoj vpliv, da se ljudstvo iznebi kar najhitreje doma nakopičenega papirja s tem, da ga naloži v slovenskih denarnih zavodih, hranilnicah, posojilnicah, bankah, kjer je gotovo stokrat bolj varno in plodonosno naložen, kot v mošnjičku in nogavicah v hiši. — Sedaj omajana varnost po deželi in v mestih (vsled mnogoštevilnih tolovajev), nevarnost radi požarov itd. so zelo tehtni vzroki, ki tudi priporočajo, odnesti denar tja, kamor edinole spada, v denarne zavode. — Zato pozivljamo v lastnem interesu vsakega: Ves papirnati denar v domače denarne zavode, dokler je čas!

Cesar Karol duševno bolan. Dunaj, 23. nov. Bivši cesar Karol je v Eckartsau resno obolel. Težka duševna depresija se ga loteva. Okolica cesarjeva pripoveduje, da cesar preživi cele dneve v samoti, da sedi pri mizi in srepo stremi predse. Nihče ne sme k njemu. Vsi bivši dostojanstveniki, ki žele k njemu v avdijenco, ne smejo do njega. Vsled cesarjeve bolezni je tudi cesarica Cita obolela.

Porotne sodbe v Novem mestu. Preloženo četrto porotno zasedanje se prične v Novem mestu dne 16. decembra 1918, kar naj blagovolijo upoštevati izžrebani porotniki.

Odstopil. V seji občinskega odbora dne 22. t. m. je pod pritiskom razmer odstopil žužemberški župan, poslanec g. J. Vehovec, ki je načeloval občini skoro 25 let. Volitev novega župana je bila določena na 27. t. m.

Razglednice. Na obilna povpraševanja odgovarjamo: Osrednja pisarna S. K. Socialne Zveze ima še v zalogi božične in druge, času primerne razglednice, skupno 10 vrst, ter narodne koleke. Nadalje ima tudi lepe slike rajnega dr. Kreka, izvod po 3 krone, ter „Narodne igre“ za naše ljudske odre, iztis po 1 krono 40 vin. Poštnina se zaračuna vsakemu posebej. Ker je vsled pomanjkanja tvarine zaloga le bolj neznatna, prosimo, da se požuri tisti, ki misli kaj naročiti. Naročila sprejema Osrednja pisarna S. K. Socialne Zveze, Ljubljana, Ljudski dom.

Slika z ogrskega Dolenjskega.

Prekmurski Slovenci — na dosedanjem Ogrskem imajo veliko prestati po mažarskem nasilstvu in v zadnjem času tudi po roparskih tolpah. — Nedavno so poročali listi, kaka grozodejstva so doprinašali mažarski vojaki po Medjimurji, koder bivajo Hrvatje, ki so se izjavili za Jugoslavijo. Zdi se, da so se slična grozodejstva pomaknila k njihovim sosedom na severozahodu, k našim prekmurskim Slovencem, ki žele tudi pripadati Jugoslaviji.

V njih listu „Novinah“ z naslovom: „Punt na Dolenskem“ poroča znani uzorni rodoljub Jožef Klekl iz Črensovc d. 17. nov. št. 17 o nemirih, ki so se godili med 4. in 7. novembrom t. l. Z vojske vrnivši se vojaki so začeli ropati. V Beltincih so oropali dva posestnika Weissa in Kaufmana, kmalu nato Tomčevo in Treisovičkino trgovino. Prestrašena gospa Tomec bi bila rada ušla čez nek plot, da bi si rešila vsaj življenje. G. Klekl jo pripelje v varno zavetje. Tomčev svak Ciglar hoče roparsko bando pregnati, zato z revolverjem vstreli med njo, ki pa je še bolj divja; komaj jej je utekel. V kleti Tomčevi izpustijo vino iz sodov in surovo preklinjaje popivajo, nabijajo puške, streljajo grozeč vsakemu, ki bi se drznil jih motiti. Tolpa vso hišo oropa in razmeče pohištvo. Čuje se krik: Na pope. Župnik zbeži na pokopališče. Klekl odide po polnoči, povsod po ulici vinski vzduh, nekaj roparjev pijanih leži. Srečno dospe do Žižkova. V jutro izve, da niso udrli v župnišče, pač pa v notarijat in razbili s sekirami občinsko blagajno ter odnesli 30.000 kron občinskega denarja. Notarjeva družina je komaj ušla s postelj — brez obleke in obuče. Mej tem pride glas o ropih: v Srdišči oštir umorjen, vino izpuščeno, na Selnici žid umorjen; v Dolnji Lendavi več trgovin. V Beltincih je grad razdejan. Vojaška pomoč prihaja v Beltince, strojna puška že poka — Štrigova gori, grofovski grad oropan, 400 veder vina izpuščeno, istotako v župnišču vse potrupano, župnik zbežal v Lotmerk. Roparji se med seboj spro in ubijejo svojega poglavarja, zbežijo — in župnišče je bilo rešeno.

Dne 7. novembra iz Lendove došli vojaki še le mir narede. Povedo tudi, da je Medžimurje vse uničeno. Veliko je poropanega tudi na Bistrici, Hotizi, Veliki Poljani, v Bakovcih, v Gomilcih, v Turniščih in drugod. Nekaj krivcev so zalotili, prišli so pred preki sod. V Čakovcih je obešenih devet, v Beltinski fari štiri.

Žalostna slika, kaj ne, dragi Dolenjci. Hvalimo Boga, da smo obvarovani takih grozot.

Vzamem kovačijo v najem

kje na prometnem kraju. Grem tudi h kaki graščini. Naslov na Dolenjske Novice.

Našemu narodu pravo omiko in prosveto!

Ono, po čemer so hrepeneli milijoni naših src več ko tisočletje, se je zdaj uresničilo: imamo svojo svobodno, neodvisno, demokratično državo, imamo veliko Jugoslavijo. Težek je bil boj za njo, nismo je dobili brez žrtev. Zato nam je pa tudi nad vse ljuba in draga.

Izpolnila se je velika oporoka, ki nam jo je zapustil veleumni dr. Krek. On bi zdaj gotovo ne miroval, temveč bi bil šel nemudoma dalje na delo. Da bi bili vredni imena svobodnih državljanov, bi se bil posvetil z vso vnemo skrbi za pravo kulturno in gospodarsko osamosvojitev našega naroda. Vendar našega Mojzesa ni več! Smo pa še mi, da izvršimo njegove načrte.

Dr. Krek je pričetnik krščanskosocialnega dela na Slovenskem, zanesel pa ga je tudi med brate na jug. Njegova ustanova je Krščanskosocialna Zveza v Ljubljani, ki ima veliko članic po jugoslovanskem ozemlju.

Krščanskosocialna Zveza je zdaj na tem, da vstane po težkem vojnem času k novemu življenju, da nadaljuje delo tam, kjer jo je bil prekinil svetovni požar, obenem pa, da izpopolni vse, kar bi bilo nedostatnega v njej, in se preustroji, kakor zahtevata tok in potreba časa; kajti gotovo je, da ne smemo podcenjevati duševnega stremljenja, ki spada k bistvu vsakega družabnega razvoja, nasproti materielnim interesom. Mi smo neposredno pred časom, ko bo šlo za velikopotezno kulturno politiko in gorje onim, ki bodo nepripravljeni. Vzporedno z zunanjo enotnostjo naroda, ki smo jo dosegli, moramo utemeljevati in utrjevati vedno globlje tudi dobrino notranje narodove edinosti in družabne izobrazbe na preizkušenih, pravih načelih. Vsak naš človek mora postati sodelujoč član človeške družbe, in sicer po zmožnostih, ki jih je sprejel od Boga. Skrbeti mora, da se ne zamudi in ne prezira nikdar in nikjer duh časa, dokler je ta v skladu in soglasju s krščanskimi načeli in z onimi Krekovimi besedami: Kar je v kaki ideji dobrega, je naše, katoliško! Le tako bo zajamčen prenovljeni Zvezi že v programu samem tudi njen obstoj, uspeh in napredek, in kar se še ne sme pozabiti: ugled in vpoštevanje v javnosti. Vsak neutemeljen konservatizem in vsako neumevanje časa pa bi bilo Zvezi samo v kvar, istotako vsako pretiravanje.

Socialna Zveza stopa torej poživljena na noge in se bo izpopolnjevala tekom časa kar najbolj vsestranski. Njej gre za načela krščanske socialne demokracije, ki jih bo oznanjala vedno in povsod, za ona krščanske kulturne izobrazbe. Na polju teh načel je mogoče kar najširše in najraznovrstnejše delovanje in gibanje, z nobeno vedo in znanostjo niso v nesoglastju, z naravo in z vsem stvarstvom so v skladu. Vsakemu pripuščajo in omogočujejo najpopolnejši razvoj individualnosti, nikjer se ne more priti ž njimi v upravičen spor; zakaj če bi se to godilo, bi bila načela zmotna in nevredna, da se za nje borimo. Da pa še mnogi tega ne pripoznajo, temu niso kriva naša načela, temveč to, da jih nejasno spoznajo. Mi pa vemo, kdo je porok za nje: sam Bog nas je prišel osebno na zemljo o tem poučit, zato verujemo v resnico, in ta je — katoliško načelo! Če pa nekateri izmed naših vseeno ne ravnajo tako, so to le suhe vejice na bujnozelenem drevesu. Njihova razumna jasnost je še premajhna, da bi to spoznala, stopili so v omejen krog, zapletli so se v mreže mračnega duha. Te suhe vejice pa bodo polomljene in v ogenj vržene, v kolikor ne odpadejo same.

V očigled času, ki gotovo ni več daleč pred nami, pozivljamo vse članice Krščanskosocialne Zveze, vsa prosvetna in bralna društva, mladeniške in dekliške zveze, Orle, abstinente itd., da začnejo iznova z načelnim delom, da se poživi vse, kar je malo da ne zamrlo, in kjer je treba, pokliče čisto iznova k življenju. Začnite, kakor morete, samo da začnete, začeti pa morate! Ne odlašajte, čas beži, življenje naših dni je hitro! Ne pozabite, da zahtevajo vse današnje naprave in zadeve, kakor so: živo politično življenje, tehnika, industrija, znanost, leposlovje, obrazovalna umetnost, šolski pouk, vpliv časopisja itd., vedne čuječnosti in samopopolnitve, ki se mora na njih delati vedno, če hočemo, da uidemo nevarnosti: da obnemoremo na najnižji stopnji družbe. Tega pa gotovo nočemo, zato moramo pridno delati, veliko delati in vztrajno delati!

Osrednja Socialna Zveza v Ljubljani ustanavlja svojo osrednjo pisarno z nalašč za to določenim možem na čelu. Na njo se boste mogli obračati v vseh zadevah in vedno vam bode postreženo. Tja boste pošiljali vse svoje želje in zahteve, obenem pa tudi primerne načrte, da bo skupno delo bolj uspevalo. Cim bolj skupno bo naše delo, tem lepši bodo uspehi! Prosimo pa, da izprva nekoliko potrpite, dokler se vse ne uredi, saj to bo trajalo prav malo časa. O vseh nadaljnjih korakih boste potom časopisja ali celo zasebno obveščeni pravočasno in iste uslužnosti pričakuje tudi Osrednja pisarna od vas.

Važno bi bilo tudi to-le: da nam naznanite začasno stanje društva in odbor, ki mu načeluje, če ste poživili društvo nanovo, kdaj in kako, ali če ste ga ustanovili iznova, če še ne, kdaj mislite to storiti; kakšne želje in nasvete ima odbor, kakšne imajo člani in v čem potrebuje ljudstvo predvsem največ pouka. Vse svoje dopise pa naslovite na naslov: Osrednja pisarna Slovensko Krščanskosocialne Zveze, Ljubljana, Ljudski dom.

Jugoslovani, Jugoslovanke — na delo, začnimo!

Za Osred. pisarno S. K. S. Z.: Jože Stabej.
Za tajništvo S. K. S. Z.: A. Komlanec.

Odvetnik

Dr. Juro Adlešič

uljudno naznanja, da se je vrnil iz vojaške službe in osebno prevzel vodstvo svoje pisarne - - - -

v Ljubljani, Sodna ulica 6/II.

Različne

bonbone in slaščice - - za Miklavža in Božič

priporoča

HERMINA HROVAT

: Novo mesto, glavni trg :

v g. Bergmann-ovi hiši

Moških čevljev

se nekaj parov ugodno proda. Naslov pove upravništvo Dol. Novic.

Slovenci, pozor!

J. TOMŠE, električni inštalater, Novo mesto, Narodni dom št. 145, se priporoča za vsa v to stroko spadajoča dela ter ima v zalogi žarnice več vrst, ključe, žico, izpreminjevalce toka, svetilke i. t. d., po najnižjih cenah. Lepo in zavarovano delo. Prevzema tudi delo v vseh jugoslovanskih deželah.

Razvedrilo.

Usmiljenost. Kati: „Naša gospa ne podi nobenega reveža od hiše.“ — Rezi: „To je že res, ampak pusti ga toliko časa stati, da sam odide!“

Nezadovoljen oče. Mesar sosedu: „Izmed mojih otrok je eden duhoven, eden sodnik, eden profesor in četrti tudi študira. Da bi pa le eden imel veselje do mesarije — tega pa ne!“ — Sosed: „Je že križ, če ima človek otroke, ki so tako slabe glave!“

Čuden dokaz. Vajenec prijatelju: „Pepček, pri tvojem mojstru ne more biti posebno prijetno; poglej no, saj imaš eno uho daljše, ko drugo!“

Pravi lovec. Ona: „Kaj, dva zajca si prinesel, čeravno si puško doma pozabil?“ — On: „Imaš prav! Saj sem res celi dan nekaj pogrešal!“

Pred sodiščem. Sodnik: „Vi ste soseda tako natolkli, da ni bil tri dni za delo!“ — Zatoženec: „Naj bo! Pa dva dni sem bil pa tudi jaz za nič — — tako me je roka bolela!“

Svojeglaven zločinec. „Vi pravite, gospod doktor, da je vašega varovanca hudo zagovarjati?“ — Zagovornik: „Pa res! Ne verjamete, koliko sem trpel, da sem ga pripravil do tega, da naj taji!“

Pred porotniki. Zagovornik: „...Predno končam, opomnim gospode porotnike le še na to: „Kar nočete, da bi vam drugi storili, tega tudi vi drugim ne storite! Ali hočete leta in leta zaprti biti?!“

Skupno. A: „Gospod sodnik je umrl — si ga poznal?“ — B: „Seveda sem ga; saj sva več let vkup delala.“ — A: „Ti in gospod sodnik?“ — B: „Kajpak — on je čevlje trgal, jaz sem mu jih šival.“

Kes. Župnik dvema sosedoma, ki se tepeta: „Za božjo voljo, kaj pa je vama, da se tako pretepata?“ — Eden izmed nju: „Zato, ker sva se pri sodišču mirno poravnala — in sedaj je nama žal!“

Pri zdravniški skušnji. Profesor: „Kaj morate pri vsakem bolniku najprej poprašati?“ — Slušatelj: „Če ima kaj denarja.“

Čudna navada. Sodnik: „Ali je res, da ste mizarja ob tla vrgli, pretepli in osuvali?“ — Zatoženec: „Res je, gospod sodnik, toda prosim milostne sodbe, ker je to moja navada, če me kdo ujezi.“

Pri skušnji. Profesor: „Ali mi veste povedati, kaj je goljufija?“ — Učenec molči. — Profesor: „Vam bom jaz povedal: Goljufija je to, če se nevednost človeka porabi v to, da se mu škoduje.“ — Učenec: „No, sedaj vidite, gospod profesor, kakšno zločinstvo storite, če me vržete!“

Zvest v svojem poklicu. Gospod: „To je pa vendar preveč, da beračite, ko ste nedavno po enem sorodniku precejšno premoženje podedovali!“ — Berač: „To je že res; ali naj pa zdaj pohajkovam in lenobo pasem?“

ŽENSKE LASE

zmešane in rezane, kupujem po najvišji dnevni ceni.

Izdelovalnica kit:

I. SVETEC - Rudolfovo, glavni trg nasproti rotovžu.

Podpisani vljudno naznanjam slavnemu občinstvu, da sem trajno odpuščen iz vojaške službe, ter se kot tak priporočam ☛ v izdelovanje vsakovrstnih oblek.

Spoštovanjem

Jos. Pavlin,

krojač v Kandiji pri Novem mestu.

Išče se mlin v najem

na vodo, na tri ali štiri kamne — ako mogoče takoj. Naslov pove upravništvo Dolenjskih Novic.

Izdajatelj in založnik J. Krajec nasl. Odgovorni urednik Urban Horvat. Tisk J. Krajec nasl.